

Numărul 12. Oradea-mare 19 martie (1 aprilie) 1900. Anul XXXVI.

Apare duminică. Abonament pe an 16 coroane, pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Ziua învierii.

Epilog dramatic în 3 acte

de

Henric Ibsen.

(Urmare.)

Maja. Fiind că vreau să me duc sus la munte, prin păduri, — da — *vreau*. (Lingușindu-l.) Cred că tu me lași, Rubek. Vreau să-ți fiu și mai pe urmă dragă, atât de dragă!

Rubek. Cine ți-a vîrît ideile astea 'n cap?

Maja. Acel grozav ucigaș de urși. Nici nu-ți poți închipui câte minunații povestește acela despre munți, despre viața de acolo. Cea mai mare parte din palavrele lui sînt urite, grozave, de necredut, degustătoare. Îmi vine aproape să cred că minte. Dar toate astea sînt atât de ispititoare! Pot să me duc eu el, numai pentru a vedea dacă-s adevărate poveștile lui? Îmi dai voce, Rubek?

Rubek. Din partea mea, drum bun. Dar urea-te sus de tot, Ireno, cât vei putea de sus. Mi se pare că o să iași și eu tot drumul ăsta.

Maja (repede.) Nu, nu, nu te osteni. Pentru mine, nu.

Rubek. Vreau să me ure la munți. Mi-am luat seama.

Maja. Îți mulțumesc, îți mulțumesc! Pot să spun imediat vestea asta vîntorului de urși?

Rubek. Spune-ți ce-ți place.

Maja. O, îți mulțumesc. (Vrea să-și ia mâna, el o oprește.) Ce draguț și amabil ești azi, Rubek!

(Alcargă 'n hotel.)

(În acelaș timp, o aripă a pavilionului se deschide pe neștiute și fără șgomot. Călugărița stă tîdărîcîl ușei, spionînd. Nimeni n'o vede.)

Rubek (către Irena, cu nesiguranță.) Așa dar ne 'ntîlnim sus.

Irena (se ridică 'neet.) De bună seamă. Atît am umblat pînă să te găseșe.

Rubek. Când ai început să te interesezi de mine, Ireno?

Irena (cu o nuanță de amarăciune.) Cum am observat că ți-am dat ceva cu totul ireparabil, Arnold. O avuție de care n'ar trebui să se despartă cineva nici odată.

Rubek (închină capul.) Da, e dureros dar adevărat. Tu mi-ai dat 3—4 ani din tinereța ta.

Irena. Mai mult, mult mai mult ca asta. Ce risipitoare eram pe-atunci!

Rubek. Risipitoare erai, Ireno! Tu mi-ai desveluit întreaga ta frumusețe —

Irena. . . Pentru a o contempla.

Rubek. Și pentru a o slăvi.

Irena. Da, pentru înălțarea ta și a copilului.

Rubek. Și pentru glorificarea ta, Ireno.

Irena. Dar cel mai mare sacrificiu l-ai uitat?

Rubek. Cel mai mare? . . . Și care?

Irena. Ți-am dat sufletul meu cel tîner și plin de viață, — și-am stat înaintea ta cu pieptul gol — fără suflet. (Îl privește țintă.) De-ai-a am murit eu, Arnold.

(Călugărița deschide ușa și-și face loc. Irena intră 'n pavilion.)

Rubek (se uită 'neremenit după ea, apoi șoptește:) Ireno!

ACTUL AL DOILEA.

(La un sanatoriu în munți. Peisagiul se întinde ca un nemărginit platou, fără arbori, lângă un ezer. Dincolo de acesta, un lanț de creșete de munți înalți cu zăpadă cam vîntată prin vîgăuni. În față și la stînga, un pîrîiaș cade împrăsciat pe o stîncă și curge apoi uniform și potolit, de a lungul platoului. Pe malul pîriului tufisuri, erburi și petroae. În față și în dreapta, o culme cu o bancă de piatră pe vîrf. I-o după amiază de vară, aproape de apusul soarelui.)

Dincolo de pârîu și la o ore-care depărtare pe platoū se vede o ceată de copii, jucându-se și cântând. Parte din ei sînt îmbrăcați orășenește, parte țărănește.

Risul lor vesel, îndepărtat, se aude din când în când în timpul celor ce vor urmă.)

Rubek (stă pe banca de sus, cu un pled pe umeri și se uită la jocul copiilor. Puțin după asta se ivește și Maja din tufiș și se uită pe platoū, ținînd mîna streșină la ochi. Ea poartă un bonet moale, de turist, o haină scurtă care-i ajunge numai până la jumătatea armurilor și cisme traînice. În mână ține un baston lung, pentru excursiuni pe munți. (Alpenstock.)

Maja (dănd în cele din urmă cu ochii de Rubek, dă un un chiot.) Uuuuuuu măaaa!

(Vine înainte pe platoū, sare pârîul cu ajutorul bastonului și se urcă pe culme.)

Maja (găfăind.) Uf! Cât am alergat să te gădesc.

Rubek (dă din cap indiferent și întreabă.) De la sanatoriū vii?

Maja. Da, chiar din cușca aceea de mușce.

Rubek (privind-o 'ntreacă.) N'ai fost la masă, pe cum bag de seamă.

Maja. Am întins masa sub cerul liber și am mâncat amēdoī.

Rubek. „Amēdoī“? Care amēdoī?

Maja. Eū și cu înfiorătorul ucigaș al urșilor. Cu cine altul?

Rubek. A! Da, cu ăla!

Maja. Da cu ăla și mâne, până 'n ziuă, plecăm iar.

Rubek. La vânătoare de urși?

Maja. De sigur. Să tăbăcim pielea vre-unuia.

Rubek. Ați dat cumva de vre-o urmă?

Maja (cu un ton convins.) Me rog. Află că urșii nu se mai gădesc aici, sus, pe piscurile goale.

Rubek. Dar unde?

Maja. Jos de tot. La poalele munților, unde pădurea-i deasă-perie și unde nu calcă picior de orășean.

Rubek. Și mâne ve duceți într'acolo 'n jos?

Maja (trântindu-se 'n iarbă.) Așă am pus la cale. Dar poate vom porni chiar în seara asta. Negreșit dacă tu n'ai nimic în contra acestui lucru.

Rubek. Eū? Nici gând!

Maja (repede.) De altfel ne va însoți și Lars cu câniū lui.

Rubek. Dar ce me interesează pe mine Lars și câniū lui? (Scurtând vorba.) De ce nu stai pe bancă, Majo?

Maja (obosită.) Nu, mulțumesc. Așă de bine me simt în iarbă!

Rubek. Véd că ești obosită.

Maja (inspirând adânc.) Abiă acum încep să me simț.

Rubek. Oboseala se simte abiă după ce a trecut efortarea.

Maja (somniașă.) Da. Aș vrea să închid puțin ochii.

(Pausă scurtă.)

Maja (de odată, enervată.) Pentru Ddeū, Rubek, cum poți să ascuți atâta vreme chiotetele copiilor și să te uiți la sbenguelile lor de țapi?

Rubek. Mișcările acestor copii, cu toată stângăcia lor, aū într'unele momente ceva armonie în ele, un fel de muzică. Și-mi place atît de mult să prind acele momente!

Maja (suride, puțin cam desprețuitoare.) Se vede, se vede. Totdauna acelaș, veșnic artistul.

Rubek. De-aș putea fi veșnic artist!

Maja (se întoarce pe partea cealaltă, cu spatele spre el.) În el nici umbră de artist.

Rubek (atent.) În cine nu-i nici umbră de artist?

Maja (iarăș cu un ton somnoroș.) Ei! . . . în celalalt.

Rubek. Vorbești de vânătorul de urși?

Maja. Da, da. În ăla nu-i nici umbră de artist, nici umbră.

Rubek (suride.) Nu, slavă Dluī. Ai dreptate.

Maja (violent, fără a se mișcă.) Și cât e de urit! (Smulge o mână de iarbă și o aruncă iarăș.) Ce urit! Uf! Ce urit!

Rubek. Și cu toate astea, cum îți place să colinzi cu el giur împregiur . . . la vânătoare.

Maja. Șciū și eū. (Se întoarce către el.) Și tu ești urit, Rubek!

Rubek. Tocmai acum observi tu asta?

Maja. Nu, am vădut mai de mult asta.

Rubek (dă din umeri.) Îmbetrănește omul, dnă Maja, îmbetrănește omul cu vremea.

Maja. N'am spus eū asta. Dar privirea ta are în ea o expresie de oboșală, de resemnare — mai ales când ai uneori bunătatea să me privești cu coada ochiului.

Rubek. M'ai surprins vre-odată așă?

Maja (dă din cap.) Ochiū tei iaū din ce în ce mai mult expresia asta urită. Par' c'ai avea ceva ascuns în contra mea.

Rubek. Așă? (Prietenos dar serios.) Vino și stai lângă mine, Majo, să mai stăm de vorbă puțin amēdoī.

Maja (se ridică pe jumătate.) Îmi dai voe să stau pe genunchii tei ca 'n anii dintii?

Rubek. Nu, așă nu se poate. Ne vede cineva din hotel. (Se dă puțin mai la o parte.) Dar poți sta pe bancă, lângă mine.

Maja. Mulțumesc, nu — vreaū, decât acolo mai bine rămân aici. Auđ și de aici foarte bine. (Privindu-l întrebătoare.) Ei, despre ce voiai să-mi vorbești?

Rubek (incepe domol.) Din ce cauză cređi tu că m'am decis a veni aci în vilegiatură?

Maja. Par' că susțineai și tu că șederea aci imi va face foarte bine. Dar . . .

Rubek. Dar?

Maja. Dar acum, Ddeū să me ierte, imi vine să cred că nu eră ăsta motivul —

Rubek. Ci — ?

Maja. Acum cred că ai venit aici de dragul doamnei celei palide.

Rubek. Doamnei de Satow?

Maja Da, de dragul acestei doamne care se ține ca scaul de noi. Aseară s'a ivit și ea aici.

Rubek. Pentru Ddeū, nu mai vorbi de geaba.

Maja. Dar nu te cunoșceai tu bine cu ea, înainte de a me fi cunoscut pe mine?

Rubek. Da! Și o uitasem tot înainte de a te fi cunoscut pe tine.

Maja (se îndreptează.) Atât de ușor uiți, Rubek?

Rubek (scurt.) Grozav de ușor. (Adaogă brusc.) Când vreaū să uit.

Maja. Chiar și pe o femeie care ți-a stat ca model?

Rubek (evitând.) Când nu mai am trebuința de ea.

Maja. Când ea s'a desbrăcat de tot în fața ta?

Rubek. Asta nu înseamnă nimic. Cel puțin pentru noi, artiști. (Schimbând tonul.) Și — dacă mi-ai da voe, — te-aș întrebă: De unde eram să șciū eū că ea-i aici?

Maja. Ai fi putut citi numele ei în vreo gazetă, la rubrica stațiunilor balneare, între alți vizitatori.

Rubek. Dar nici nu știeam că se cheamă așa. N'audisem în viața mea de nici un dn de Satow.

Maja (prefăcându-se obosită.) Ei, Doamne sfinte! Atunci vei fi venit aici din *alt* motiv important.

Rubek. Da, Maja, am venit aici cu totul din altă cauză. Și despre asta trebuie să vorbim odată.

Maja (înăbușind un acces de ris.) Hehe! Da' ce poasă solemnă ți-ai luat?!

Rubek (căutând să o examineze, neîncredător.) Da! Poate mai solemnă chiar decât trebuie.

Maja. Cum? —

Rubek. Dar nu ne-ar strică nici unuia din noi.

Maja. Me faci curioasă, Rubek.

Rubek. Numai curioasă? Neliniștită, nu?

Maja (dă din cap.) De loç.

Rubek. Bine. Ascultă. Îmi spuneai mai deunăzi, când eram la băi, că-ți păream cam nervos în ultimul timp —

Maja. Chiar și erai.

Rubek. Și de unde crezi tu că provine asta?

Maja. Știu eu? (Repede.) Poate că te-a plictisit traiul continuu cu mine.

Rubek. Continuă? Di mai bine, veșnic.

Maja. Să ținem traiul zilnic. Am trăit 4—5 ani întregi numai împreună, fără copii și nu ne-am despărțit nici măcar un oas. Într'una am fost numai amândoi.

Rubek (interesat.) Ei și?

Maja (puțin cam obidită.) Tu nu ești om de lume, Rubek. Tu-ți vezi de drumul teu și de interesele tale. Eu nu-s în stare să vorbesc cu tine despre lucrurile tale căci nu me pricep în chestiunile astea de artă și de mai știu eu ce. (Cu un gest desprețuitor.) Și, drept să-ți spun: nici nu me interesează.

Rubek. Așa da. De aia stam adeseori la gura sobei și flecăream de-al tale.

Maja. Doamne sfinte! Ce-or mai fi astea!

Rubek. Chiar nimicuri de-ar fi... timpul tot ne trece.

Maja. Așa-i: timpul trece. Î-aproape să-ți dică rămas bun. Probabil, Rubek, că și asta e-un motiv ce te neliniștește.

Rubek (afirmă repede.) Și me face să rățăcesc cu gândul. (Se mîinde pe bancă.) N'o mai pot duce cu viața asta miserabilă.

Maja (se ridică și-l privește câțva timp.) De vrei să scapi de mine, spune-mi pe sleaū.

Rubek. Ce vorbești tu? Să me scap de tine?

Maja. De vrei să fi liber, să mi-o spuī pe sleaū. Repede-repede imi voi luā catrafusele.

Rubek (suride aproape neobservat.) Asta cam seamănă cu o amenințare, Maja.

Maja. Care pe tine, de sigur, nu te sperie.

Rubek (se scoală.) Nu, nu tocmai. (Adăogend după câteva momente.) Nu mai putem trăi amândoi tot așa de acum încolo.

Maja. Ei, vezi?

Rubek. Me rog, nu vād nimic. (Respicat.) Dacă am țis că nu mai putem trăi la un loc amândoi, numai amândoi n'am înțeles că trebuie să ne despărțim.

Maja (zimbescue cu dispreț.) Să ne despărțim numai pentru o bucată de vreme?

Rubek. Nici asta.

Maja. Ei, dar spune odată. Ce vrei de la mine?

Rubek (nesigur.) Ceea ce simt acum atât de mult,

ceea ce me doare atât de grozav e lipsa unei ființe care să-mi fie aproape de suflet —

Maja (întrerupându-l curioasă.) Eū nu-ți sūnt, Rubek?

Rubek (contestând.) Nu mai înțeles bine. Ar trebui să stai împreună cu o ființă de care să fiū — așa dicend — coversit, care să me completeze, cu care să fiū de acord în toate faptele și operile mele.

Maja (incet.) Fireșce că eū sūnt prea mică pentru pretenții atât de mari.

Rubek. Ți-ar veni cam greū, Maja.

Maja (violent.) Drept să-ți spun, nici nu doresc așa ceva.

Rubek. Știu prea bine. Eū nici n'am gândit la un asemenea ajutor de la tine când am legat soarta ta de a mea.

Maja (fixându-l.) Ghicesc din fața ta că acum te gândești la alta.

Rubek. Așă? Nu te știeam încă ghicitoare de gânduri. Dici că ai vādut așa ceva?

(Va urmă.)

IL. CHENDI ȘI C. SANDU.

V i s u l.

*Vesel mi s'a 'ntors april,
Luna răsătată;
Sburd și cânt, sglobiū copil,
Cât e ziua toată!*

*Înainte-mi — câmp deschis;
Stau fără de țintă:
Totu-i adâncit în vis,
Prins de vrajă sfântă.*

*Jos, pe dâmb, me tolănesc,
Fermecat de lene,
Și, din ce în ce, clipesc
Tot mai des din gene...*

*Somnul vine mângăos,
Soarele me 'mbată —
Par c'aud un basm frumos
Cu: A fost odată...*

*Și 'n aud' imi sună blând
Zumzet de albine, —
Mândre zîne vin tinđend
Brațele spre mine.*

*Tălnice spre mine vin
Toate laolaltă,
Rîd și 'n glur de mine, lin
Prinse 'n horă, saltă.*

*Dar când sar să le cuprind,
Caut cu 'ntristare:
Stol de porumbei sclipind
Flutură în zare...*

Doi prieteni.

Se cunoșeau din anii copilărești. La olaltă au înscris la liceu, treceau din clasă în clasă, fără ca unul să altul să rămână îndărăt. Erau de o potrivă diligenți, ambii de părinți săraci, învățau cu plăcere. Când au ajuns apoi în clasele superioare au devenit ambițioși. Erau în clasă cu dânsii mulți băeți de boeri, cari numai peste umăr îi priviau, și pe cari profesorii numai cu protecție îi puteau trece dintr'o clasă în alta și acelora voiau să le arete, că totuși și dânsii posed ceva, despre ce acei ce trudesc înșe-dar — minte ageră și pricepere ușoară. Bacalaureatul l-au luat ambii cu strălucit succes, și la olaltă sau înscris la drept. Și aici erau nedespărțiți. Locuiau în o odăiță mică în al 3-lea etaj și se susțineau dând lecții. De la părinți nu mai primiau nici un ajutor, și de puteau le eră cea mai mare bucurie de a le trimite și lor câte ceva. Erau cei mai intimi și fideli prieteni, și de nu erau tot la olaltă par că le lipsia ceva și nu se aflau bine. Toți colegii îi iubiău, căci erau pururea veseli și amicali, și eu toate că duceau o viață foarte miseră, nu des-perau.

Ambii erau frumoși, de să le cauți păreche, și mulți ochi de copile îi priviau cu dor. Valer blond, cu fața albă și musteța galbină, cu firea blândă, Mariu brunet, cu ochi ca doi cărbuni, înalt și bine făcut ca și un brad de munte. Eră pătimaș din cale afară, iute se supăra, dar într'o clipă iar se împăcă.

Cu toată natura lor contrară își aveau foarte bine. La olaltă au gustat năcasurile sărăciei, și acum tot la olaltă făuriau planuri de un viitor strălucit. După ce au absolvat, s'au așezat ambii în un mare oraș de provincie, unde în scurt timp și-au câștigat nu numai stima și amicitia publicului, ci și o frumoasă clientelă.

Cunoscând miseria din experiență proprie, erau cruțători față de cei puțin mijlociți, cari alergau la dânsii după sfat. Atât erau de fericiți acum, zilnic se întâlneau, discutau și invocau întemplări din copilăria lor.

Într'o zi eșind pe promenada ce încungură orașul, ambii au fost frapați și atrași de frumuseța și gingășia a doue copile tinere ca de 18 ani, Lucia cu părul blond mătăsoș, cu ochii ca de cicoare; Zoe brunetă, cu părul buclat și ochii negri „adânci ca marea“. Erau și dânsese prietene intime, încă din pension, și nu aveau nici un secret una de alta. Când au trecut pe lângă cei doi tineri, patru părechii de ochi se întâlneau pe o clipă ca fulgerul, apoi ele își șoptiră: ah! ce frumoși bărbați“, pe când lor se bătea mai repede inima, trecând pe lângă ele și respirând aerul cel parfumat din urma lor. Apoi

Visătoarea.

Mariu repede se întoarse către prietenul său și cu ochi selpitori întrebă: „Care îți mai place?“ Valer îl privi un moment mirat, apoi răspunse: „natural cea brună, știi tu că eu deja ca student adoram pe cele brunete. Dar ție care îți place?“ „Ah! disc Mariu, oftând, îmi dau sufletul pentru ochii vineți a celei blonde“. Dar mai întâi să ne informăm că cine sunt, încă nu le-am întâlnit în oraș“.

Peste câteva zile îi vedem deja în societatea frumoaselor fete în alea de arin, în seara când publicul se respiră, se așează ambii prieteni pe o bancă, fantasând unul de ochi vineți și altul de ochi negri.

Peste câteva luni erau căsătoriți. Fericiți din cale afară, ore întregi puteau vorbi numai de nevestele lor, și de fericirea ce o gustau împreună. Prietenia lor par că se strînse și mai tare, și unde vedeai pe unii, puteai fi sigur a întâlni și pe ceialalți. Petreceau la

olaltă veseli ca niște copii, și dânsii erau superbi, că chiar nevestele lor erau cele mai frumoase în oraș.

Doi ani au trecut. Lucia avea o fetiță, Zoe un băețel. Fericirea lor la aparență eră neschimbată. Din gingașele fete s'au făcut femei frumoase, cari erau conșcie de farmecul lor și de puterea ce o aveau asupra bărbaților. Și acum se întâlneau adeseori ambele familii, dar simțemintele lor nu mai erau așa de vii, numai când se întâlneau ochii lui Mariu cu ai Zoei, se aprindea în ochii lui un foc tainic, pasionat, pe când ea plecă pleoapele, ca să nu tradee

și altor dragostea ce o mistuia. Nici Lucia și nici Valer încă nu bănuiau nimic, numai dâșii erau tot cei vechi, și nu observau că focul ce mistuia pe cei doi amoroși, îi făcea din ce în ce mai neprecauți. În public legăturile lor serviau deja ca obiect de discu-

Odată venind Valer mai de timpuriu ca de obicei acasă, i s'a parut suspectă confuziunea camerei, și fără să bata la ușă, a intrat în salon. Acolo stătea Mariu, ținând pe Zoe strins în brațe, pe când buzele lui erau lipite de ale ei.

Floarea Lotus.

ție, și nu odată i se făceau atât Luciei cât și lui Valer alușuni la amicitia intimă între Mariu și Zoe.

Astfel au ajuns un interval scurt de doi ani, ca din ambele părți să uște câte unul datorințele sale cele mai sfinte.

În zori de zi apoi au duelat. Valer a ramas întins cu un glonț în inimă, repus de acea mână, pe care el de atâtea ori în viață a strîns-o cu cea mai mare iubire și prietenie.

HERO.

SALON.

Recepțiunea episcopului Popea in Academia Română.

(Raport special al „Familiei.”)

Luni la 13/26 martie Academia Română a ținut ședință publică solemnă pentru discursul de recepțiune al Pr. SSale Parintelui Nicolae Popea, episcopul Caransebeșului, ales membru activ în sesiunea generală din anul trecut.

Ședința a fost presădată de M. Sa regele Carol I, protectorul și președintele de onoare al Academiei, fiind de față și A. S. regala principele Ferdinand al României.

Prezenți dintre membri, din secțiunea literară: Caragian, Hașdău, Naum, Negruzzi, Tocilescu, Vulcan, Quintescu; din secțiunea istorică, Erbicăan, N. Ionescu, Kalinderu, Maniu, Sturdza, Xenopol; din secțiunea științelor, P. S. Aurelian, dr. Babeș, Falcoian, Istrati, Haret, Poni, Saligny, Stefanescu.

Dintre membrii corespondenți: Bian, Bogdan, Gion, Speranța, Robescu, Onciul, Vițu, Tanovicean, I. Kalinderu, Paun și alții; dintre membrii onorari Petru Grădiștean.

În sala, printre membrii, mulți oaspeți distinși, în care se remarcă reprezentanții clerului în frunte cu mitropolitul primat Iosif Gheorghian și mitropolitul Moldovei Iosif Naniescu, episcopul de Argeș și de Râmnic, tot aici amintim pe archimandritul Filaret Musta din Caransebeș. Afară de barbați, printre cari și colonelul Șaguna, nepotul marelui arhiepiscop, mai multe dame; iar pe tribune lume multa, dame și domni.

Aspectul salei foarte serbatoresc. Toți membri Academiei în mare ținută, frac, cravată albă cu decorațiuni. Ensus recepționarul într'un splendid ornat episcopesc violet.

Regele și moștenitorul de tron apar la orele 1 și $\frac{1}{2}$ cu suita militară, întimpinăți la intrare de președintele, de secretarul general, de vicepreședinți, de ministrul cultelor, și conduși în sala, unde publicul aclamă calduros.

Urcându-se regele și prințul la presidiu, președintele Academiei dl Petru Poni, adresă regelui, din mijlocul salei, următoarea alocuțiune:

„Sire,

„De la începutul glorioasei Voastre Domnii ați luat sub înalta Voastră protecțiune Academia Română.

„Făcându-ne marea onoare de a primi să fiți Președintele acestei instituțiuni, Majestatea Voastră nu ați încetat, în timp de mai bine de trei-deci de ani, de a veghea asupra lucrărilor ei, de a o lumina prin cuvintele Voastre pline de înțelepciune și de prevedere, de a-i arăta calea pe care trebuie să o urmeze și scopul pe care trebuie să-l atingă, de a o ajuta și îmbărbăta în îndeplinirea misiunii sale.

„Opera măreață a întemeierii statului român, ce ați deseversit și ați complectat-o lucrând neconținut și la cultura națiunii. Progresele științei și înainte de toate, istoria patriei și dezvoltarea limbii, care singure sunt în stare să deie unui popor putere și viață, au format constanta Voastră preocupățiune.

„Plină de admirațiune pentru tot ce ați făcut pentru neamul românesc, Academia Ve este profund recunoscătoare că ați binevoit să luați parte și anul acesta, împreună cu Alteța Sa regală principele României, la lucrările sale și să presădați aceasta ședință solemnă în care ea primește în sinul său pe P. S. Sa episcopul Caransebeșului, care ne va aminti viața și faptele mitropolitului Șaguna, unul dintre cei mai mari păstori ai bisericii românești.”

La aceasta alocuțiune regele răspunde prin o cuvântare mai lungă, dăruind Academiei un manuscris și în fine salutând pe Pr. S. Sa episcopul Nicolae Popea ales membru ordinar al Academiei, îi dete cuvântul să-și țină discursul de recepțiune.

Iată răspunsul regelui:

„Am o deosebită plăcere de a salută în fiecare an Academia, întrunită în sesiunea sa ordinară și de a putea lua parte la lucrările ei.

„Mai înainte de toate doresc a reînvi prin vii graii mulțumirea Noastră pentru călduroasa adresă de simpatie și de bucurie ce Ne ați trimis-o cu prilejul însănătoșirii prea iubitului Meu strănepot, în care țara vede speranța sa pentru viitor. Această atențiune din partea domniilor voastre Mi-a dovedit din nou cât de strînse sunt legăturile ce unesc acest înalt institut de cultura cu Casa Mea.

„Necurmatul interes care Me însufletește pentru Academie, M'a îndemnat să urmez tot mai de aproape lucrările sale, mai ales acele cari au de scop a lumina epocile depărtate ale istoriei noastre naționale, prin cercetarea autorilor vechi și a bogatelor isvoare, cari ne dau adevărata icoană a vremurilor trecute și ne arată datinele și moravurile poporului Român din veac în veac.

„O judecată sigură asupra condițiilor de trai și de dezvoltare ale unui popor, neputându-se dobândi fără o adâncită cunoștință a întregii sale istorii, privesc ea o datorie de a studii cu deamănăntul și trecutul neamului românesc — care se coboară din o așa mândră obârșie spre a putea înțelege mai bine firea lui și însușirile proprii cari l-au îmboldit pas cu pas, prin greutăți și lupte seculare, spre a-l aduce acolo unde se află astăzi. Multe documente s'au publicat deja privitoare la istoria țării. În fruntea acestor publicațiuni se află bogata colecțiune a lui Hurmuzaki, acest tezaur de informațiuni sigure și de date certe. Cred însă că fiecare document nou, chiar de un interes mai puțin obștesc, va fi bine primit de Academie mai ales când autenticitatea lui va fi pusă afară de verice îndoială. Această Me îndeamnă a aduce astăzi un manuscris inedit, din timpul domniei lui Alexandru Ipsilanti în Moldova, scris de abatele comite d'Hauterive. Am primit această carte de la un urmaș al acestei vechi familii din Franța, astăzi oficier în armata țării sale. Densul Mi serie că strămoșul său, autorul documentului care a făcut parte din ordinea „Oratorianilor” până la izbucnirea revoluției franceze, fusese numit secretar al gospodarului Moldovei la 1785, de către comitele de Choiseul-Gouffier, ambasadorul Franței

la Constantinopole. În lipsa unui agent său consul în principatul Moldovei, Ludovic XVI găsisse cu cale a numi pe comitele d'Hauterive în această calitate, cu consimțământul Porței, spre a menține politica hospodarului în sentimente de bună prietenie cu regatul său. Astfel, în timp de 2 ani, comitele d'Hauterive ține corespondența politică a lui Ipsilanti, studiază starea socială și administrația Moldovei, și, apoi, înainte de a părăsi postul său, scrie, pentru hospodar, cartea intitulată „Mémoire sur l'état ancien et actuel de la Moldavie“, pe care am plăcere a vi-l aduce în original.

„Actualul comite d'Hauterive adauga, în scrisoarea ce Mi-a adresat-o, că numele strămoșului său, de și încă descifrabil, este aproape șters de pe acest manuscris, ramas până astăzi inedit și de care nu există copie.

„Pomenirea numelui comitelui d'Hauterive o găsim în volumul VII al documentelor lui Hurmuzaki, într-o scrisoare a internunțului baron de Herbert, din 12 februarie 1785, prin care reprezentantul Austriei pe lângă Poartă recomandă lui Raicewich, consulul său la Iași, pe comitele d'Hauterive, care se duce acolo ca secretar al noului hospodar al Moldovei. O probă convingătoare de autenticitatea acestui memoriu, este faptul că de La Roquette, în traducțiunea sa în limba franceză, de la 1824, a operii bine cunoscute a lui Wilkinson asupra Moldovei și Valahiei, reproduce textual, în appendice, un capitol întreg din manuscrisul comitelui d'Hauterive, arătând în precuventarea sa că acest capitol l-a fost comunicat de autor, membru al institutului Franței, care atunci ocupă la Paris un post însemnat la departamentul afacerilor straine. De La Roquette ne reprezintă pe comitele d'Hauterive ca un om învătăț, bun observator; regretă că nu a putut publica întregul memoriu, și speră că autorul nu va întârzi a-l da la lumină. Inse acest manuscris, despre a carui însemnatate ve veți convinge, a ramas până astăzi necunoscut.

„Cartea incepe cu considerațiuni generale și cu câteva indicațiuni cu privire la obârșia poporului Moldovei și la legăturile sale cu Poarta otomană.

„În capitolul II, comitele d'Hauterive arată bunele însușiri ale țeranului, cu toata greutatea stărei sale sociale, și cu o pătrundere vrednică de mirare, el propune mai multe măsuri menite a ușura traiul său. Asemenea recomandă lui Ipsilanti desrobirea țiganilor.

„Considerațiunile asupra agriculturii, comerțului și industriei din capitolul III sunt și mai surprinzătoare, când ne gândim că au fost scrise într-o epocă când știința economică era încă în fașa sau chiar necunoscută. Unele din măsurile ce le propune comitele d'Hauterive, prezintă chiar un interes actual.

„Capitolul IV vorbește în termeni magulitori despre elerul care prin activitatea și curioșia sa dă pilde bune țeranilor. În privința egumenilor monastirilor închinată cari înstrăinează cu învoirea legilor, bogații ce ar trebui să rămână la isvorul lor, comitele d'Hauterive se rostese înse foarte aspru, de oare ce, dice el, acești străini nu desdauncează țara de pagubele însemnate ce le pricinuesc, nici prin o munca folositoare, nici prin pilda virtuții. El îndrăznește până a propune hospodarului înlocuirea lor prin egumeni moldoveni.

„Cele din urmă două capitole, V și VI, conțin sfaturi înțelepte către Principele și către boeri în care

se contopesc observațiunile sale pătrunzătoare și în-sufletite de o dragoste vedită pentru țara și poporul Moldovei.

„Memoriul lui d'Hauterive are înse un supliment în două capitole, unul despre situațiunea politică a Moldovei față cu țările vecine, iar celalalt — toc-mai acel reprodus de La Roquette, în traducțiunea sa a operii lui Wilkinson — privitor la obiceiurile și datinele poporului.

„Acest însemnat memoriu scris în fermecătoarea limba din secolul lui Voltaire, de un diplomat iscusit la minte și cald la suflet, poate fi privit ca un document istoric de valoare pentru epoca pe care o descrie. A fost dar pentru Mine o îndoită plăcere de a-l primi și, apoi, de a-l oferi Academiei.

„Mulțumind pentru călduroasele urări cu cari astăzi, ca în totdeauna, sunt primit de către membrii Academiei, doresc ca lucrările ce se încep acum să ne învețe a iubi și a slăvi tot mai mult scumpa noastră Românie.

„Dați cuvântul Prea Sfinției Sale episcopului Popca, în care salut cu bucurie un nou membru al acestui înalt institut de cultura națională“.

După aceste luă cuvântul Pr. Ssa episcopul Nicolae Popca:

Majestatea Voastră!

Onorați Colegi!

Mulțumesc mai întâiu lui Dumnezeu, că m'a învrednicit să ved cu ochii unele din cele mai însemnate și mai avântate gândiri și aspirațiuni ale tineretelor mele, încă ca student, deja deplin realizate.

Între acelea, la loc de frunte, se numeră firește și Academia Română, al cărei membru mai întâiu onorar, iar acum activ, avui fericirea de a fi ales din bunăvoința Dvoastre, pentru care ve și aduc domnilor colegi, respectuoasele mele mulțamiri.

Aceasta împregiurare îmbucurătoare mi-a și dat impulsul, ca, pe lângă toate greutatețile, să me prezent astăzi în mijlocul acestui Corp luminat, între ai cărei membri cu plăcere ved mai mulți bărbați eminenți, ca tot atâți amici buni ai mei încă din tinerețe, — pentru de a-mi împlini una din datorile ce le prescriu statutele Academiei noastre.

Cinci-deci de ani sunt, onorați colegi, de când întâias-dată piciorul meu a calcat pamântul României. A fost aceasta în timpul mișcării popoarelor, în memorabili ani 1848—9, care a sguđuit Europa întreaga și prin urmare și monarhia noastră austro-ungară și în special și patria noastră mai îngustă Transilvania, când în urma resboului civil, sute și mii de așa numiți „bajenari“ trecură în România, căutând adăpost aici la Dvoastre.

Dar, ce deosebire izbitoare între atunci și acum! Ce schimbări radicale! Ce progrese colosale în toate direcțiunile vieții sociale! Atunci, Principatele dunărene vasale; astăzi, marețul Regat independent român, grație înțeleptei, energice și eroice ținute și ocărmuirii a Maj. Sale, Carol I, regele României.

Iertați-mi, onorați colegi, aceasta mică digresiune, dacă se poate numi așa, la prima mea pașire în acest Corp luminat. Român și eu și ca Român n'am putut și nu pot să rămân indiferent față de progresele culturale, de viitorul îmbucurător al Românilor peste tot.

Trecând la subiectul, despre care am să vorbesc, mult me bucur, că între marginile statutelor Academiei, mi-am putut alege o personalitate, al cărei nume strălucit, resonând între pereții acestui palat al științelor, încă și mai mult va contribui la împodobirea nimbului Academiei noastre. Spiritul lui înalt, științele lui temeinice, activitatea lui neobosită, purtarea lui fină și serioasă, frumusețea naturală și figura lui maestatică și impunătoare, rare calități la un muritor, erau tot atâtea puteri atrăgătoare, care îi cuceriau inimile tuturor.

Archiepiscopul și mitropolitul Andreiș br. de Șaguna, căci despre el e vorba, este omul istoriei. Aceasta — fie cea bisericească, cea națională ori politică, — nu se poate scrie fără de istoria lui. Mai mult: istoria mitropolitului Șaguna e aproape istoria poporului românesc ȋnsuș din Transilvania într'un pătrar de secol, cât timp a condus el afacerile și destinele noastre naționale de acolo. Așa de strins viața lui e legată de viața poporului românesc, așa de tare aceste două sunt conțesute într'una, după cum din cele următoare se va vedea.

Fericitul Bariș, fost membru și ales president al Academiei, ȋce despre Șaguna: „Acela, care îi va compune biografia în spirit obiectiv sau după cum se exprimă Tacit, *sine tra et studio*, va bine-merită de biserică, de patrie și de națiune“.

Da, grea, dar măreață problemă a avut Șaguna de rezolvit. El ȋnsuș ne-o spune la sfintirea sa de episcop în Carloveș, când ȋce: „Tu Doamne, șei, că cătră scopul meu a alergă dorese pe Românii Transilvaneni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voie cătră tot ce e adevărat, plăcut și bun să-i trag“.

Intrând în subiect, recipiendarul face biografia ilustrului Șaguna, schițează starea politică, bisericească și școlară-culturală a Românilor din Transilvania și Ungaria în epoca în care a venit Șaguna ca vicar în Transilvania; descrie cu colorii viue rolul acestui mare bărbat pentru redicarea bisericeii și a neamului seii, prezentând totodată fazele principale ale mișcărilor naționale-culturale româneșei, la cari la toate a luat parte Șaguna și accentuându-i meritele neperitoare, ȋcheie cu următoarele concludiuni:

„ȋată, domnilor colegi, cine a fost mitropolitul Șaguna! Faptele lui ni-l arată pe el în ȋntreaga sa mărimă și splendoare. Ele ni-l arată pe ȋnsul ca pe un grădinar bun și ȋnțelept, care spărgend țelina cu istețime, din pământul cel ȋntelenit, luerându-l și cultivându-l în sudoarea feței sale în timp de 27 de ani, formă o grădină mare și frumoasă și umplându-o cu tot felul de flori și pomi roditori, o lăsă la moarte bisericeii și națiunii de moștenire; ca pe un părinte duios, care prin ȋnțelepețunea și zelul seii neobosit, izbuti a adună toate părțile dismembrate din risipiturile lor la corpul natural, la mama lor comună, precum își adună găina puif sub aripele sale; ca pe un eliberator, restaurator și regenerator al poporului seii, făcându-se astfel prin geniul seii punct de legătură între un trecut dureros și un viitor, ce ne promitea cele mai bune speranțe. Faptele lui ni-l presintă mai ȋncolo ca pe un geniu al națiunii sale, în care ca într'un centru se ȋntruniau toate pornirile și acțiunile poporului român; ca pe un cărmaciș expert și probat, care ajuns în fruntea națiunii, con-

duse naia națională, prin valurile și stâncile cele mai periculoase, fără de a fi pățit cândva vre-un naufragiș; ca pe un demn reprezentant sau „cap al națiunii române“ cum il numeșce Constantin Hurmuzachi, care în puterea ȋernei, pe un ger cumplit și prin locuri ȋndepărtate și periculoase, se duse la ȋmpăratul, ca să ceară dreptate pentru poporul român. Da, națiunea se află într'un imens caos la venirea lui Șaguna: el cel dinteiș dedă direcțiune causei naționale, ce până la ȋnsul orbecă în ȋntuneric; el cel dinteiș sparse ghiața în toate, dedă vază și respect poporului român și il aduse la o valoare, ce n'o mai avuse de secolii înainte. Aceleași fapte, în fine, ne arată pe Șaguna ca pe cel-ce ne dedă școale, ne formă în străinătate profesori și ȋnvățători, ne creă ȋnstitute și fundațiuni; ca pe cel cu faclia în mână ȋmprășciand ȋntunericul și deșteptand pe Români din somnul cel de moarte, îi scoate din ȋntuneric la lumină, din moarte la viață. Șaguna voină a-și fericii poporul, ca un far luminos, îi arată calea ce duce la adevărata fericire. Tot el ne ȋnavuți literatura cu numeroase opere, ȋmprietinindu-ne cu canoanele și cu literatura bisericească.

Resumând, eș ȋce, că mitropolitul Șaguna a fost un bărbat aproape extraordinar, trimis de Provedință pentru fericirea poporului seii; că el a fost un Moise care lovi în piatră și dedă apă cerească poporului seii: știința, lumina, cultura.

Despre un astfel de bărbat eu drept cuvânt se poate ȋce, că el pururea va strălueci ca un luceafăr pe orisonul bisericeii și națiunii române!“

După discursul de recepțiune primit cu aplause, regele suspendă ședința pe 1/2 oră, în care timp convorbi ȋmpreună cu moștenitorul de tron, cu Pr. Ssa episcopul Popea și cu toți membrii.

Redeschidându-se ședința, regele dete cuvântul dlui D. A. Sturdza, care respunse recipiendarului în numele Academiei.

ȋată discursul dlui D. A. Sturdza:

„Sire,
„Alteță Regală,
„ȋubiți colegi!

„Am simțit cu toții o adâncă bucurie sufletească, când am audit resonând în Academie vocea Prea Sfințitului episcop Neculac Popea. Avem mulțumirea de a vedea în mijlocul nostru pe unul din cei mai distinși membri ai bisericeii. Avem fericirea de a saluta pe bărbatul, care a stat mitropolitului Șaguna, cât a fost în viață, credincios conlucrător în via Domnului, iar după moarte-i credincios urmaș. Se mai adauge și simțemântul recunoștinței, căci Prea Sfințitul episcop a căleat peste povara anilor și peste ostenelele unei călătorii depărtate pentru a ne ȋntimpină cu o călduroasă cuvântare, care mult timp va rămănea adânc ȋntipărită în inimile noastre.

„Prea Sfințitul episcop Neculac Popea a făcut ȋntrarea sa în Academie, vorbindu-ne de Andreiș Șaguna. Cine altul putea să ne cuvinteze mai cu ȋnsuflețire despre marele preot al bisericeii, despre marele fiș al neamului! Oare nu a fost Pr. Ssa carele, ȋndată după sevășirea din viață a mitropolitului Andreiș, s'a grăbit a ne ȋnfățișă cu vioiciune figura lui, munca lui, faptele lui? Mai târziș tot Pr. Sfinția Sa i-a ȋmproșpat memoria într'o scriere aleasă prin formă și plină de ȋnvățătură prin conținut, arătându-ne cine a fost mitropolitul Andreiș pentru biserica sa,

pentru poporul său; și după aceasta a început publicarea Memorialului Andreian, a cărui terminare se așteaptă cu o viuă dorință de toți cei cu inima deschisă pentru o viață bogată în muncă harnică și dreaptă.

„Doi arhieri a avut neamul românesc în secolul al nouesprezecelea, cari au fost făclii luminoase a timpului care a urmat după densii, Veniamin Kostaki și Andrei Șaguna. Numele acestor doi bărbați, posteritatea îl va pronunța cu o venerație nu numai neschimbată, dar crescândă. Acești doi mari mitropoliți au strălucit în mijlocul neamului lor prin virtuțile lor, prin credința lor, prin faptele lor. Ei au fost adevărați apostoli ai lui Hristos, vrednici arhieriei ai bisericii creștinești, în toată puterea cuvântului — „păstori buni, cari s-au pus sufletul lor pentru oi“. De aceea și viața amândurora presintă multă asemănare.

„Ca oameni, ca Români, ca clerici, ei au trăit o viață devotată datoriei lor, a cărei țel și cale ei ênsiși le-au așezat la o mare înălțime de osirdie pentru ale evangheliei Mântuitorului și ale bisericii lui Hristos, ei au luptat pentru respândirea luminei sufletești, fiind nu numai propoveduitori acelor bune și drepte, dar dând, după povețele apostolului Pavel — „pildă credincioșilor cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția, băgători de seamă a darului ce-l au, păzindu-se pe sine-și, ca să se mântuiască ei și să se mântuiască și cei ce-l vor ascultă pe ei“.

„Slugi ai Domnului, ei au avut neclintite dinaintea ochilor învățăturile apostolilor și sfaturile marilor învățători ai bisericii și nu s-au oprit nici odată dinaintea greutății sarcinei ce luase asupra-le, ei mai ales se bucură de densa. Ei șcieau, ce se cade să fie un episcop, căci cetise scriptura cu pricepere și pătundere, cu inima curată și cu sufletul înălțat. Ei șcieau, că episcopul se cade să fie — fără prihană — curat la gândire și la faptă — înfrânat în viața sa și în fața altora — treaz la minte — plin de cumpeneală și de blândete — iubitor de dreptate — întreg în credință — împodobit cu învățatură — sirguitor ca învățător — nesmintit în răbdare — din convicțiune evlavios — ne iubitor de argint — nepoftitor de agonisire necinstită — nelacom — nu iute — nu mânios — nu sumet — nesfădnic — ostindu-se nu trușese, ei pentru a surpă izvodirile minții și toată înălțarea care se ridică împotriva lui Dumnezeu. Ei cunoșceau sfatul Sfântului Ioan Gură-de-aur, că nu se cuvine a alerga după arhierie, după cum aleargă mulți, după un serviciu lumesc, căci episcopul năsuind să strălucească dinaintea oamenilor, se perde dinaintea lui Dumnezeu. Ei șcieau că păcatul unui episcop trage după sine o mai mare pedeapsă decât aceea cuvenită unui mirean, căci episcopul trebuie să fie — cel dintâiu în învățatura bisericii nedespărțit de credință — cel dintâiu cu îndelunga răbdare — cel dintâiu care nu năzuește nici a primi, nici a împărți favoruri — cel mai treaz la muncă — cel dintâiu despre care turma cuvântătoare șcie, că nu e datat nici la somn, nici la lenevie. Pentru densii cinstea arhieriească nu eră spre vanitate, ei ei sta, după povața bisericii, de priveghii și noapte pentru mântuirea sufletelor omenești și pentru fericirea celor păstoriți de densii. Ei nu au uitat nici odată, că de aceea credincioșii numesc pe membrii clerului — sfințiți, cucernici, cuvioși —, iar pe

archierei — prea sfințiți —; pentru ca biserica și poporul să conviețuie, că prin puterea darului care i-a însuflețit, întreaga lor viață e sfințită și exemplu de virtute.

„Astfel sta acești pastori sufletești dinaintea poporului lor, — respectați și venerați pentru viața lor neprihanită, pentru osirdia lor neînecată, pentru munca lor neobosită, pentru patriotismul lor neclintit. Astfel vestea lor a trecut peste hotar și în străinătate resunetul numelui lor nu eră mai mic decât în patria lor: și de la densii multa pilda a binelui a fost luată peste tot locul.

„Cu toate aceste mari însușiri și cu toate ca ei sta în cinstea bisericii și a statului: ei n-au fost scuțiți de suferințe și de dureri și au dus o viață adese plină de amărăciune. Ei înse nu s-au dat în latură, ei toate încercările le-au primit cu inima înfrântă și smerită, și nu s-au dosit la munca, care sub mâna lor creșcea: ei mai ales luau asupra-și toate ostenele și nezasurile, căutând să le învingă, ca să stea lumina și îmbărbătare pentru toți.

„Biserica o conduceau ei, ca să întarească în credința pe toți câți se apropiau de densa, ca să atraga spre densa și pe cei cari sta de o parte nedumeriți asupra vieții pământești și asupra celei cerești. Când ei se îmbracău în vesmintele lor arhiericești și ieșind în mijlocul bisericii cu înfașarea lor blândă și nemeșesugită, impunătoare prin puterea credinței de care erau cuprinși; când înălțau vocea lor limpede în rugăciuni și în cântări ca tra Cel a Tot-Puternic: nu eră inima și suflet care sa nu fie foarte răpita în regiuni mai înalte și sa nu se plece spre îmbunătățire și îndreptare.

„Apostoli erau, mângâind pe cei triști și asupriți, ajutând pe cei nevinovați, apărând pe cei nedreptațiți, dând exemplul rabdării când de timpuri grele erau impresurați, stând neînfrânți și cu mintea întreaga la muncă și la datorie, când cerul eră senin, ca și când batea vijelia.

„Apostoli erau, când respândiau învățatura, scriind singuri bibliotecii întregi sau împingând și ajutând pe alții la compunerea de serieri, menite a lumina poporul. Apostoli erau, când vedeau textul cărților bisericești, de la cărțile de rugăciune pentru copii până la clasove, de la cărțile usuate ale serviciului bisericesc până la scrierile marilor dascăli și învățători ai bisericii și la cărțile Vechiului și Noului Testament. Apostoli erau când cu rivni fundău și cu zel conduceau tipografiile lor mitropolitane, prin care respândiau — cărți bisericești, abecedare, geografii, istoria patriei, manualuri de patriotism și manualuri a vieții creștinești.

„Apostoli erati când stăruiau să întarească organizarea canonică a bisericii, purtând în inima lor acea convicțiune, despre care mitropolitul Andrei astfel scriea în 1861: — „Eu, carele me ocup neîntrerupt cu perfecțiunea în științele și cunoștințele bisericești, nu cunosc mai mare tesaur în lume, decât moralul ce dă legea hristiană, socotită după adevăratele ei principii, ce se află în evanghelie, dar nu în cuvântările și faptele oamenilor, cari sunt fără morală și fără știință sistematică.“

„Și ne gândim acum, în ce timpuri grele și întunecate au trăit acești bărbați ai lui Dumnezeu; câte pedeci ei au avut a înlătură în calea lor; cum lucrarea lor cu toate aceste a pășit lin și fără încetare înainte, până ce ea s'a îndeplinit; cum ei nu a-

veau decât un gând, infigerea credinței în inimile oamenilor și îndreptarea vieții lor spre lauda lui Dumnezeu; cum ei au murit amândoi pentru sine în săracie: putem dice, că ei după moartea lor s'au înălțat și ca se vor înălța neconținut dinaintea posterității.

„Mitropolitul Veniamin la sfârșitul vieții sale s'a retras într'o monastire, departata de vuetul lumii, a îmbrăcat acolo haina unui simplu calugar și s'a pus sub ascultarea egumenului său; ținând peana în mână sa și rugăciunea în graiul său, rămânând sărac și nelăsând după sine nici cea mai mica avere pământească.

„Mitropolitul Andreiș a înaintat spre sfârșitul său, păstorind cu staruință și cu blândețe, adese amarit de pedecile ce întimpină din loc neașteptat, nedreptatea omenească storcându-i odat jalnicele cuvinte „flere possem sed juvare non“ dar neoprindu-se și trecând în viața de veci cu nadejdea în Dumnezeu, care-i ajutase să lase după sine o biserică bine și canonicesece organizată și recunoscută de stat. Agonizând la sfârșitul sale a lasat-o bisericii și școalei, nu în neorânduială, ci bine regulată și spre folosul poporului rânduia.

„E o binecuvîntare de Sus, ca astăzi am audî lauda mitropolitului Andreiș în incinta Academiei Române și ca am renoit în mijlocul nostru memoria acestui barbat dimpreună cu memoria fericitului întru pomenire mitropolit Veniamin.

„Datorim această serbare sufletească Prea sfințitului episcop Neculae Popea, care din 1877 este membru onorar al instituțiunii noastre și pe care din anul trecut îl numeram printre membrii ei ordinari. Viața sa și munca sa s'au înălțat în treptele bisericesece și sociale. Viața sa și munca sa ne vor servi de exemplu, ca astfel să ne facem folositori patriei și neamului, și să contribuim la întărirea și înălțarea institutului românesc al Academiei.

Regele încheie ședința, în mijlocul unui entuziasm general....

Academia Română

cătră cea prusiană.

— Raport special al „Familiei“. —

Academia Română fiind invitată de Academia regală prusiana la serbarea de doué sute de ani a înființării sale, a delegat prin delegațiunea sa pe dl secretar general A. D. Sturdza ca să asiste la acea serbare, ținută în săptămâna trecută, represintând Academia Română și ducând în numele acesteia și o adresă de felicitare.

Adresa scrisă pe pergament și semnată de toți membrii delegațiunii, are următorul cuprins:

„Academia Română aduce felicitările sale cele mai călduroase Academiei regale prusiane de științe cu ocașiunea serbării a doué sute de ani de la fundarea ei.

„Colonia lui Traian de la Dunărea-de-jos, după ce a trecut prin multe secole de suferințe și de pericole, s'a renăscut, în a doua jumătate a secolului „al nouespredecelea, la o viață nouă sub domnia re-

„gelui Carol I, membru al glorioasei Case de Hohenzollern, care prin înțelepciune și eroism a știut să fundeze, în mijlocul celor mai mari greutăți, un stat deschis progresului și civilizațiunii, unde știința își are locul ei de onoare.

„Cu vie simpatie și venerațiune Academia Română, una din cele mai tinere Academii, trimite urările ei surorii mai mari, care prin membri ilustrate este de doué secole făclie luminoasă a științelor.

„Dorim Academiei Regale Prusiane să stea încă multe sute de ani îndreptătoare pe calea progresului omenirei.

„București. În 19 martie, 1900.

„Președintele Academiei:

P. Poni.

„Vicepreședinții:

secretarul general:

V. A. Urechia. Dr. V. Babeș.

D. Sturdza.

Academia Română.

— Sesiunea generală din anul 1900. —

(Raport special al „Familiei“.)

II

Membrii cari nu pot vini la Sesiune. Dnii I. M. Moldovan și Florian Porcius înștiințează Academia, că fiind bolnăvicioși, nu pot luă parte la sesiunea generală actuală. Dl I. G. Sbiera serie că fiind ocupat cu terminarea unei lucrări, pentru care a cerut concediu de la universitatea din Cernăuți, unde este profesor, nu va putea vini la sesiunea actuală a Academiei.

Comisiunea pentru examinarea lucrărilor făcute în 1899—1900 se compune din membrii: dr. I. Felix, I. Kalinderu, A. D. Xenopol.

Manuscripte vechi donate de prot. Ghidiu. De la dl Andrei Ghidiu, protopop al Caransebeșului, se primesc în dar doué volume manuscripte: 1, Unul slavonesc scris pe pergament din secolul XIII având 162 foi; 2, Un ciaslov și octoiech scris româneșce la 1693 și 1695 de Vasile Sturza Moldoveanul dascălul la mănăstirea Plosca.

Salutarea lui Gubernatis. Dl V. A. Urechia aduce la cunoștință că la 7 aprilie st. n. italienii vor serba un jubileu care interesează și pe Români și pe Academie, anume jubileul dlui A. de Gubernatis, membru onorar al Academiei și amic al Românilor. Dsa propune ca Academia să se asocieze și ca la serbarea acestui jubileu printr'o adresă de felicitare. Propunerea se primeșce.

Limesul roman în Austria. Dl Gr. G. Toculescu dice că a primit spre a prezentă Academiei din partea dlui Eugen Bormann, membru onorar al ei, fascicula I din publicațiunea făcută de Academia Imperială de științe de la Viena despre „Limesul roman în Austria“. Cercetările făcute în Austria se leagă de o parte cu cele făcute în Germania și de alta cu cele făcute în România, și astfel în curând vom avea o cunoștință completă despre limesul roman al imperiului roman.

Biblioteca Ateneului Român. Dl V. A. Urechia, vicepreședintele Ateneului Român, arată că acea instituțiune va deschide în curând publicului biblioteca sa donată de defunctul comite Carol Rosetti și cere ca Academia să dăruiască publicațiunile sale acelei

bibliotecii. Se decide a se dăruî toate publicațiunile Academiei dimpreună cu publicațiunile istorice Hurmuzaki.

O scriere a lui Lamouche. Dl Xenopol prezintă o lucrare istorică a căpitanului Lamouche și propune să fie trimisă secțiunii istorice pentru o mai de aproape cercetare. De doi-trei ani au apărut în străinătate mai multe scrieri foarte ostile Românilor; de aceea crede că ar trebui să facem cea mai simpatică primire scrierilor făcute în spirit prietenesc pentru noi, eum este aceasta a dlui căpitan Lamouche. Se decide a se recomanda cartea dlui Lamouche secțiunii istorice.

Conferențele dlui dr. Babeș. Dl dr. V. Babeș prezintă exemplare din publicațiunea „Septe conferențe publice” făcute de dsa la Institutul de bacteriologie, pentru a se da institutului Ottetelesianu.

Prima ședință publică se ține vineri la 10/23 martie. Cu asta ocaziune dl *V. A. Urechii* citește: „Finanțele sub Caragea și diversele mișcări contra Grecilor în acel timp” o lucrare ascultată cu multă interesare; dl *dr. V. Babeș* face o instructivă conferență orală despre „Etiologia leprei și pericolul la care este expusă România din cauza întinderii acestei boale”. În curând vom publica un resumat.

Compturile anului bugetar. Comisiunea financiară, prin raportorul său general dl Gr. Ștefănescu, prezintă compturile anului bugetar 1898—1899. Conform acestora, Academia are în anul curent în efecte, proprietăți și solduri, în total lei 2.815.896, bani 96, — afară de fondurile Adamachi și Ottetelesianu.

TEATRU.

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul societății a ținut la Brașov în 6/19 martie ședință, la care a luat parte președintele Iosif Vulcan, secretarul Vasile Goldiș, cassarul P. Petrescu și membrul George Dima. S'a discutat tipărirea Anuarului societății, care se va pune sub tipar în aprilie și va conține 12 portrete și biografii de ale membrilor. S'a scotrat cassa, găsindu-se toate hârțile și valorile în cea mai deplină ordine.

Teatrul Național din București. Stagiunea este spre sfârșite, începându-se seria beneficiilor. Dilele trecute s'a jucat și o piesă nouă intitulată „Vis perdut” în 4 acte de tinerul scriitor Ludovic Danș, în sală aproape goală. Dșoara Bârsescu a jucat în săptămânile trecute la Iași, de unde s'a întors la București spre a debută în „Sapho” de Grillparzer“.

MUSICĂ.

Opera română din București s'a încheis stagiunea vineri la 10/23 martie cu opera „Eveieca” debutând pentru cea din urmă-oară tenorul Dumitrescu, căruia sala plină i-a făcut entusiastice ovațiuni. Stagiunea operei s'a sfârșit cu un deficit mare. Aflăm că din București trupa de operă se va duce la Iași, ea să dea și acolo câteva reprezentațiuni.

Reprezentăție de operă la Brașov. Aflăm din izvor sigur, că Reuniunea română de musică și cânt

din Brașov, sub conducerea dlui George Dima, va reprezenta la Pașci opera „Noaptea de Granada” cu concursul baritonului D. Popovici și a tenorului Dumitrescu. O serbare artistică aceasta, de care Brașovul n'a mai avut. Diarele bucureșcene scriu că dl Dima va face cu corul său și o excursiune la București, unde are să dea un concert în sala Ateneului Român. Felicităm din inimă aceste proiecte și nu ne îndoim de loc, că succesul are să fie strălucit.

Concertul Aureliei Cionca în București. Mica Aurelia Cionca, bine cunoscută și în părțile noastre, a anunțat pe mercuri la 15/28 martie un concert în Ateneul Român din București, sub patronajul reginei Elisabeta. Despre succes vom informa pe cetitorii nostri în nr. viitor.

Reuniunea română de musică din Sibiiu s'a organizat de nou, alegându-se: președinte dr. Ioan Stroia, director de musică Timoteiu Popovici, secretar Victor Tordășian, cassar Cost. Pop, arhivar Candid Popa, econom Ioan Rebaga, membri în comitet: Nicolae Bența, Emil Verzariu și Emil Vințelieri.

C E E N O U.

Mai nou de la Academia Română. În ședința de marți, 14/27 martie, dl secretar general D. A. Sturdza a prezentat testamentul reposatului Take Anastasiu, testament deschis în ziua precedentă înaintea primei secțiuni a tribunalului din București. Prin acest testament, făcut la 1897, Take Anastasiu, mort în duminica trecută la București, numește Academia Română legatară universală a întregii lui averi mișcătoare și nemiscătoare, și anume moșiile sale Calmașu și Tigăneșei. Soției sale îi lasă 2000 lei pe lună. Mai lasă apoi alte legate fratelui său și altor persoane. Averea defunctului se evaluează la *peste patru milioane*. Esecutor testamentar e dl C. Cociaș din Brăila. Venitul curat pe an se urcă la o sută șese-deci de mii, până la 200 de mii. Plătindu-se toate legatele, Academia are să beneficieze pe an de 50—60 de mii. Din legate va trebui să înființeze două școli primare, o școală de agricultură și două biserici pe acele moși. Academia a luat act cu cea mai viuă emoțiune de aceasta dispoziție testamentară, prin care Take Anastasiu s'a făcut cel mai mare binefacător al ei. La înmormântarea ținută în aceeași zi s'a prezentat în corpore, a depus o coroană pe sicriu și dnii Sturdza și Aurelian au rostit în biserică discursuri în numele ei. Iar la Tecuci, unde se va transporta mortul, a delegat pe secretarul general dl Sturdza. Reposatul Anastasiu s'a nscut, din o familie originară din Macedonia, la 1837 în Tecuci și a fost un om foarte muncitor care singur s'a câștigat averea colosală. A luat parte și în politică, aparținând partidului liberal: ca atare a fost în mai multe rânduri senator, deputat și prefect la Tecuci, pentru care a făcut mult. Soția lui este ardeleană. — Pentru erii, vineri, s'a anunțat discursul de recepțiune al dlui Erbicean, ales membru an în secțiunea istorică, sub presiunea regelui.

Concurs literar. Comitetul Asociațiunii din Sibiiu publică concurs cu un premiu de 500 coroane pentru cea mai bună lucrare asupra vre-unui subiect din istoria instituțiilor culturale ale Românilor din Ungaria și Transilvania și anume asupra instituțiun-

nilor de învățământ ori asupra societăților sau altor întreprinderi și așezăminte culturale române din patrie. Mărimea 10 coale de tipar. Terminul 30 iunie 1901 st. n.

Despărțemintele Asociațiunii. Aflăm din „Transilvania“, organul Asociațiunii, că afară de despărțemintul selăgian, care s'a destins mai de mult, în timpul din urmă escelează despărțemintele: Timișoarei al cărui director este dl Emanuil Ungurian, — al Oraviței, în frunte cu dl Elia Trăila. Sperăm că nici al Orădii nu va rămâne în urmă, cu atât mai vârtos, că aici este un foarte vast teren de activitate.

Căsătoria principesei Stefania cu contele Elemér Lónyay s'a ținut la 10/23 martie în capela castelului Miramare. Înainte de cununie contele a trimis miresoi sale un gingaș coșuleț de flori de fantasmă a cărui podoabă principală o formată violete de Parma, garnisit cu panglică de crep de mătasă de aceeaș culoare. Ceremonia cununiei, oficiată de episcopul Mayer, a durat scurt. Principeasa văduvă, când intră în capelă, eră foarte palidă; ea purtă o haină gris garnisită cu dantele. Cu multă anevoință se silia a-și stăpâni emoțiunea evidentă. La întrebarea episcopului, dacă văduva princesă de coroană se învoește a deveni soția contelui Elemér Lónyay, respunse distinct „da“; asemenea și contele pronunță pe „da“ cu o voce tare. În momentul când principesa pronunță cuvântul „da“ drapelul alb și roșu de pe frontispiciul castelului, care anunță prezența unui membru al familiei regale în Mira-mare, a fost coborât.

† **Nicetae Dumba**, distinsul macedo-român, membru al regimentului imperial din Viena, consilier intim al Maj. Sale, protectorul tinerimei române, a încetat din viață în Budapesta, unde s'a dus să-și viziteze o rudă, la 10/23 martie, în etate de 70 ani. S'a născut în Döbling lângă Viena; a studiat gimnaziul în Viena, apoi se consacră carierei comerciale și după o lungă călătorie de studii în Orient, luă conducerea marelui teșetorii din Tattendorf lângă Wiener-Neustadt. Amator mare de muzică, la 1856 fu ales vicepreședinte al societății de muzică, președinte al societății de canto, protejă școala de pictură din Viena și în deosebi pe tinerul Makart. Casa sa a fost un timp îndelungat centrul vieții artistice a Vienei. În viața politică intră în 1870 și făcând o carieră strălucită. Dumba eră una din personalitățile cele mai cunoscute din Viena, care se bucură de o rară dragoste și stimă. La balul din 2 martie n. al societății „România Jună“ din Viena Dumba a fost protector și a luat parte până târziu la petrecere, făcându-i-se ovațiuni călduroase. Reposatul a lăsat o avere de treizeci milioane, printre care multe proprietăți în România.

DIN LUME.

Diaristica în China Au puține diare Chinezii, dar putem dice că ei au tot d'odată diarele cele mai vechi. Au texturi autentice datând de pe timpul dinastiei Tangilor (713—741 după Christos) în care se face mențiune de Gazeta oficială din Peking. Această foaie a apărut zilnic, de a lungul secolelor; cu o regularitate admirabilă. Gazeta din Peking, e, de sigur, decana presei universale. Conținutul ei e lipsit de va-

rietate. Nu are decât noutățile de la Curte, textul nouelor edicte și numirile. Directorul gazetei din Peking e în acelaș timp funcționar în administrațiunea poștelor. Din grămada de documente oficiale cari trec pe sub ochi el alege pe acelea pe cari le-ar putea publica. Această gazetă apare în trei ediții: o ediție gravată pe table de ciară, și alta scrisă cu mâna. Aceste două edițiuni sânt destinate pentru consuli, și guvernorii provinciilor. Ele dau noutățile zilei și costă foarte scump. A treia edițiune, edițiunea imprimată costă mai efitin, dar — fortamente — apare cu două ori trei zile mai în urma. Nu-i tocmai lucru plăcut imprimarea unui text chinezesc; alfabetul filor Cerului are mii de semne. Trebuie să alergi dintr'un capăt al sălii în celalalt spre a culege literile cu cari să formezi un cuvânt și uceniei de tipografie, elevii umblă forfota, căutând literile. Tipograful centralizează și compune copia. Această operațiune e de o înecetinală și migală ne mai pomenita. Diarele cari se publică în porturile deschise comerțului european, au acelaș format ca și diarele din continentul nostru, dar cu deosebire că titlul se găsește tocmai în josul paginei a 4-a. Publicitatea nu-i scumpa în cotidienele chinezești din Hong-Kong, Tientsin și Fa-Tșeu. Cu 10 bani ai o pagină! Publiciști vastului imperiu al Cerului au adoptat un mare numer de expresiuni europene, pe care nu s'au putut abține de a nu le „fasona“. Astfel, ei scriu: ultimatum ultimatum, telefon, tolifung; statu quo, setatuco. Reporterii chinezi, nu sânt mai puțin activi decât confrății lor europeni. Diferite agenții europene transmit depeși diarelor chinezești, din porturi.

Dorințele fetelor. Lady Magnus, comunica în „Good Words“ niște rezultate interesante obținute tot din experiențele cu elevele unei școale londoneze. Instituțiunea a scris pe tablă, cu litere mari, cuvintele: „Dacă o zeiță îți îndeplinește o dorință, ce-ai alege și de ce?“ Cele mai modeste dintre eleve, au răspuns că ar dori să aibă un cățeluș frumos sau o cutioară de lucru. O altă fetiță care se gândese numai la lucrurile de prima necesitate, a dorit să aibă o păreche de ghete. Alta ar fi dorit să aibă o trasură frumoasă, trasă de 4 cai sprinteni, și ar fi vrut să se ducă la teatru, în societăți și la baluri, să traiască într'un castel și să aibă la dispoziție tot ce i-ar dori sufletul. O altă școlăriță a dorit numai sănătate și înțelepciune, iar una a dorit să aibă bani, explicându-și dorința ei în modul următor. Dacă am bani, călătoresc în multe țeri, pot să ajut pe cei saraci, și pot să ved în acelaș timp cum se prezintă aspectul regiunii și al locuitorilor. Aș încercă să civilizez pe cei sălbateci, aș clădi un asil pentru copiii și fetele ai căror părinți stau toată ziua în cărciumă și nu se ocupă de loc de educația copiilor. Ingrumind de acești copii s'ar putea înlătura oare-care crime. Așă ca având bani aș putea face bine și făcând bine aș fi mulțumită de viața mea.

Căldindarul săptămânei.

Dumineca a 4-a din post, Ev. dela Marcu, c. 9. gl. 8, a inv. 8.			
Ziua săpt.	Căldindarul vechi	Căldind. nou	Soarele.
Duminecă	19 Cris. și Darie	1 April Hugo	5 24 6 15
Luni	20 SS. ucisî în mân. Sava	2 Franz de P.	5 22 6 16
Marti	21 Păr. Jacob	3 Vasiliu	5 20 6 19
Mercuri	22 Mart. Vasilie	4 Ambroziu	5 17 6 20
Joi	23 Cuv. Nicon	5 Emilia	5 15 6 22
Vineri	24 Păr. Zacharie	6 Celest	5 13 6 24
Sămbătă	25 (f) Bunavestire	7 Herman	5 10 6 26

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)